

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет журналістики
Кафедра української преси**

Затверджено

На засіданні кафедри української преси
факультету журналістики
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол №2 від 12 вересня 2022 р.)

В. о. завідувача кафедри –
доц. Ігор ПАСЛАВСЬКИЙ

Силабус з навчальної дисципліни

**«Методологія дослідження соціальних комунікацій»,
яку викладають в межах
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«ЖУРНАЛІСТИКА»
Другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 061 – журналістика**

Львів – 2022

Назва курсу	«Методологія дослідження соціальних комунікацій»
Адреса викладання курсу	вул. Генерала Чупринки, 49, Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет журналістики, кафедра української преси
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань – 06 Журналістика; спеціальність – 061 Журналістика
Викладачі курсу	Кость Степан Андрійович, кандидат філологічних наук, професор кафедри української преси
Контактна інформація викладачів	stepan.kost@lnu.edu.ua ; https://journ.lnu.edu.ua/employee/kost-s-a Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, каб. 402
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять, а також за попередньою домовленістю. Можливі й онлайн консультації через Skype, Вайбер, Zoom. Для погодження часу онлайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача, Viber або телефонувати (0975201107)
Сторінка курсу	https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/metodologija-doslidzennia-socialnyh-komunikacij.pdf
Інформація про курс	Навчальна дисципліна “Методологія дослідження соціальних комунікацій” є нормативною дисципліною зі спеціальності 061 – журналістика для освітньо-професійної програми «Журналістика» другого (магістерського) рівня вищої освіти, яку викладають в 1 семестрі в обсязі 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	Навчальна дисципліна «Методологія дослідження соціальних комунікацій» розроблена таким чином, щоб надати слухачам обов’язкові знання про суть і призначення науки, структуру наукового дослідження, журналістику як об’єкт дослідження, формування джерельної бази та історіографію питання, а також знання про емпіричні та теоретичні методи дослідження, зміст відповідних понять (наукова проблема, проблемна ситуація, теза, гіпотеза, концепція, методи дослідження, методологія тощо).
Мета та цілі курсу	Мета – з’ясувати основні теоретичні аспекти методології дослідження, ознайомити студентів із методами та методикою журналістикознавчого дослідження. Цілі – ознайомити студентів із значенням знань з методології наукового дослідження, змісту основних понять, які стосуються методології дослідження, опанування методами і методикою наукового дослідження
Література для вивчення дисципліни	Базова література 1. Кость С. Західноукраїнська преса першої половини ХХ ст. у всеукраїнському контексті (засади діяльності, періодизація, структура, особливості функціонування). Львів, 2006. 514 с.

	<p>2. Кость С. Історія української журналістики (західноукраїнська преса першої половини ХХ ст.: структура, проблематика. Книга перша). Львів, 2008. 264 с.</p> <p>3. Кость С. Журналістика і війна: навч. посібник. Львів, 2016. 414 с.</p> <p>4. Кость С. Методологія дослідження соціальних комунікацій (теорії та історії журналістики): навч. посібник. Львів, 2021, 228 с.</p> <p>5. Кость С. Українська військово-політична думка: навч. посібник. Львів, 2022. 492 с.</p> <p>6. Журналістика і творчість (нарис історії, теорії та методики журналістської творчості). Кер. автор колективу С. Кость. (Рекомендовано до друку. Текст на сторінці кафедри)</p> <p style="text-align: center;">Додаткова література</p> <p>1. Білуха М. Т. Основа наукових досліджень. Київ: Вища школа. 1997. 271 с.</p> <p>2. Голодомор 1932-1933 років в Україні: навч. посіб. / за ред. С. А. Костя. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2012. 376 с.</p> <p>3. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посібник. Київ: Кондор. 2003. 210 с.</p> <p>4. Михайлин І. Л. Журналістика як Всесвіт: Вибрані медіадослідження. Харків: Прапор. 2008. 512 с.</p> <p>5. Петрушенко В. Л. Епістемологія як філософська теорія пізнання. Львів. 2000. 296 с.</p> <p>6. Сидоренко В. К. Основи наукових досліджень. Київ: РНКС. 2000; Дім П. 2000. 259 с.</p> <p>7. Філіпченко А. С. Основи наукових досліджень. Київ: Академвидав. 2004. 195 с.</p> <p>8. Шейко В.М., Кушнарченко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник. Київ: Знання. 2008. 310 с.</p> <p>9. Шкарабура М.Г. Методологія і методика наукових досліджень: навч. посіб. Черкаси: Відлуння-Плюс. 2004. 79 с.</p>
Обсяг курсу	<p>Денна форма навчання: 32 години аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 88 годин самостійної роботи</p> <p>Заочна форма навчання: 10 годин аудиторних занять. З них 8 год. лекцій, 2 год. практичних занять та 110 год. самостійної роботи</p>
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зміст основних понять; - основні напрями досліджень сучасних ЗМІ у контексті соціальних комунікацій; - історіографію питання; - основні методи дослідження; - загальнонаукові і спеціальні методи дослідження історії та теорії журналістики. <p>У процесі навчання студенти повинні набути певних знань, щоб вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - аналізувати і оцінювати рівень наукового опрацювання проблеми; - використовувати загальнонаукові й спеціальні методи дослідження історії й теорії журналістики;

	<p>- на належному теоретичному рівні досліджувати історію й теорію журналістики у контексті соціальних комунікацій та правильно оформляти отримані результати.</p> <p>Після вивчення курсу «Методологія дослідження соціальних комунікацій» у здобувачів сформується такі загальні та спеціальні компетентності:</p> <p>ЗК 01. Здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.</p> <p>ЗК 04. Здатність до абстрактного та аналітичного мислення й генерування ідей.</p> <p>СК 02. Здатність до фахового аналізу світових та національних медіатенденцій.</p> <p>СК 06. Здатність до фахового аналізу контенту сучасних українських медіа.</p> <p>СК 07. Здатність проводити наукові дослідження на відповідному рівні: застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема соціально-комунікаційні підходи до вивчення діяльності медіа.</p> <p>Після вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен досягнути таких програмних результатів навчання:</p> <p>ПРН 04. Планувати та проводити ефективні медіадослідження, вдало застосовуючи методи та технології, а також оцінювати проблеми досліджень сучасних медій.</p> <p>ПРН 05. Вміти системно і критично осмислювати проблеми в галузі журналістики, зокрема контент українських медіа.</p> <p>ПРН 13. Аналізувати та узагальнювати національні та світові медіатенденції в умовах нових викликів.</p>
Ключові слова	методологія, метод, соціальні комунікації, історія та теорія журналістики, методологічна основа дослідження, концепція, проблемна ситуація
Формат курсу	Очний/заочний
Теми	Див. СХЕМУ КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Іспит в кінці семестру за результатами написання письмових робіт, отриманих балів на практичних заняттях і усні відповіді на іспиті
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань із журналістичнознавчих дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекція, презентація, дискусія, групова робота, метод проєктів.
Необхідне обладнання	Комп'ютер, мультимедійний проектор, доступ до мережі Інтернет, ноутбук, мобільний телефон чи планшет
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою (50 балів упродовж семестру і 50 балів під час іспиту) Поточне оцінювання: упродовж семестру студенти повинні виконати 6 письмових завдань: «Актуальність дослідження. Визначення об'єкта і

	<p>предмета дослідження» - 2 балів, «Характеристика методів дослідження, використаних у своїй роботі» - 2 балів, «З'ясування концепції дослідження» - 3 балів, «Майбутнє журналістики як соціального інституту» - 3 балів, «Воєнний дискурс сучасних українських ЗМІ» - 4 бали, есе «Журналістика і творчість» - 4 бали. На кожному практичному занятті студенти можуть отримати 2 бали.</p> <p>Підсумкове оцінювання: за відповіді під час усного іспиту – 50 балів.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що студентські роботи будуть самостійними, оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших авторів становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі аудиторні заняття з курсу. Слухачі повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку вони зобов'язані дотримуватися усіх строків, що визначені для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, викладач надає виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються усі бали, набрані упродовж семестру (за виконання письмових робіт, відповіді під час практичних занять та іспиту. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття, якщо це не пов'язано з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до екзамену</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке наука? 2. У чому полягає еволюція науки? 3. Основні аспекти науки 4. Основні етапи структури наукового дослідження. 5. Особливості журналістики як соціального інституту 6. Чи є журналістика формою пізнання? 7. Що таке методологія? 8. Функції і види методології 9. Що таке методологічна основа наукового дослідження? 10. Що таке факт? 11. Факт у публіцистиці і факт у науці. 12. Що таке джерельна база дослідження та її види 13. Що таке «історіографія питання» та її значення

	<ol style="list-style-type: none"> 14. Як поділяються методи дослідження? 15. Що характерно для емпіричних методів дослідження? 16. Назвати та з'ясувати суть теоретичних методів дослідження 17. Які методи дослідження вважають філософськими? 18. Дати визначення проблеми і проблемної ситуації 19. Призначення гіпотези в науковому дослідженні. 20. Гіпотеза в гуманітаристиці 21. Концепція і концептуальна основа наукового дослідження 22. Концептуальність мислення як ознака інтелекту дослідника 23. Дати визначення істини 24. Які хиби допускають дослідники? 25. Основні причини, що перешкоджають творчому процесові (науковому пізнанню) 26. Що таке закон? 27. Що таке закономірність? 28. Що таке принцип? 29. Що таке поняття? 30. Що таке термін? 31. Що таке система? 32. Що таке структура? 33. У чому полягає суть історичного підходу? 34. У чому полягає суть діяльнісного підходу? 35. У чому полягає суть культурологічного підходу? 36. У чому полягає суть інформаційного підходу? 37. У чому полягає суть системного підходу? 38. У чому полягає суть структурно-функціонального підходу? 39. У чому полягає суть системно-генетичного підходу? 40. У чому полягає суть контент-аналізу? 41. Як використовують контент-аналіз у журналістикознавстві? 42. У чому полягає суть соціально-комунікаційного підходу? 43. Що таке модель? 44. У чому полягає суть моделювання? 45. У чому полягає суть феноменологічного підходу? 46. Що таке герменевтика? 47. Яка різниця між моделюванням, абстрагуванням та ідеалізацією? 48. Яке значення для методології дослідження має стаття митрополита Шептицького «З філософії культури»? 49. Чи є україноцентричний підхід науковим? 50. У чому суть когнітивного підходу?
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

Схема курсу

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання	Термін виконання
1-2 тижні	<p>Тема 1. Академічна доброчесність</p> <p>1. Академічна доброчесність: визначення поняття, культура академічної доброчесності.</p> <p>2. Суть і призначення науки.</p> <p>3. Етапи наукового дослідження.</p> <p>4. Структура тексту наукового дослідження.</p>	Лекція (2год) / Практичне заняття (2 год.)	<p>1. Кодекс академічної доброчесності Львівського національного університету імені Івана Франка. URL : https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/code_academic_virtue.docx</p> <p>2. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Кондор. 2003. 210 с.</p> <p>3. Михайлин І. Л. Журналістика як Всесвіт: Вибрані медіадослідження. Харків: Прапор. 2008. 512 с.</p> <p>4. Петрушенко В. Л. Епістемологія як філософська теорія пізнання. Львів. 2000. 296 с.</p> <p>5. Сидоренко В. К. Основи наукових досліджень. Київ: РНКЦ. 2000; Дім П. 2000. 259 с.</p> <p>6. Філіпченко А. С. Основи наукових досліджень. Київ: Академвидав. 2004. 195 с.</p>	<i>Завдання №1. Ознайомлення з літературою до курсу (11 год.)</i>	Тижень
3-4 тижні	<p>Тема 2. Журналістика як об'єкт дослідження</p> <p>1. Особливості журналістики як соціального інституту.</p> <p>2. Поняття методології (історико-теоретичний аспект питання).</p> <p>3. Види методології.</p>	Лекція (2год) / Практичне заняття (2 год.)	<p>1. Кость С. Західноукраїнська преса першої половини ХХ ст. у всеукраїнському контексті (засади діяльності, періодизація, структура особливості функціонування). Львів: Вид. Центр ЛНУ імені Івана Франка. 2006. 514 с.</p> <p>2. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Кондор. 2003. 220 с.</p> <p>3. Михайлин І. Л. Журналістика як всесвіт: вибрані</p>	<p><i>Завдання №2. Обґрунтування актуальності дослідження, визначення об'єкта та предмета дослідження.</i></p> <p><i>Письмове завдання: «Актуальність дослідження, визначення об'єкта та</i></p>	Тижень

			<p>медіадослідження. Харків: Прапор. 2008. 512 с.</p> <p>4. Стегенко Д.М. <i>Методологія наукових досліджень</i>. Київ: Знання. 2003. 175 с.</p> <p>5. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. <i>Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник</i>. Київ: Знання. 2008. 310 с.</p> <p>6. Шкарабура М.Г. <i>Методологія і методика наукових досліджень: навч. посіб.</i> Черкаси: Відлуння-Плюс. 2004. 79 с.</p>	<i>предмета дослідження» (11 год.)</i>	
5-6 тижні	<p>Тема 3. Формування джерельної бази дослідження</p> <p>1. Що таке факт?</p> <p>2. Джерельна база дослідження</p> <p>3. Поняття, значення, види історіографії питання.</p>	<p>Лекція (2год) / Практичне заняття (2 год.)</p>	<p>1. Голодомор 1932-1933 років в Україні: навч. посіб. / за ред. С. А. Костя. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2012. 376 с.</p> <p>2. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник: навч. посіб. Київ: Вища школа. 2012. С. 164.</p> <p>3. Кость С. <i>Західноукраїнська преса першої половини ХХ ст. у всеукраїнському контексті (засади діяльності, періодизація, структура особливості функціонування)</i>. Львів: Вид. Центр ЛНУ імені Івана Франка. 2006. 514 с.</p> <p>4. Макарчук С. <i>Писемні джерела з історії України: Курс лекцій</i>. Львів: Світ, 1999. 352 с.</p> <p>5. Михайлин І.Л. <i>Журналістика як Всесвіт: Вибрані медіа дослідження</i>. Харків: Прапор. 2008.</p> <p>6. Різун В., Трачук Т. <i>Нарис з історії та теорії українського журналістикознавства: монографія</i>. Київ, 2005. 232 с.</p> <p>7. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. <i>Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підруч.</i> Київ: Знання. 2008. 310 с.</p>	<p><i>Завдання №3. Обговорення видів джерельної бази та історіографії питання (11 год.)</i></p> <p><i>Письмова робота: «Воєнний дискурс сучасних українських ЗМІ»</i></p>	Тижень

7-10 тижні	Тема 4. Основні методи дослідження 1. Формування джерельної бази й емпіричні методи дослідження. 2. Теоретичні методи дослідження. 3. Методи висновування.	Лекція (4 год) / Практичне заняття (4 год.)	1. Арон Р. Опій для інтелектуалів: 3 франц. пер. Г. Філіпчук. Київ: Юніверс. 2006. 272 с. 2. Гадамер Г.-Г. Істина і метод. Основи філософської герменевтики: Т. 1: Герменевтика I / пер. з нім О. Мокровольського. Київ: Юніверс, 2000. С. 7. 3. Гайдеггер М. Дорогою до мови / переклав з нім. Володимир Кам'янець. Львів: Літопис. 2007. 232 с. 4. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень. Київ: Кондор. 2003. 220 с. 5. Михайлин І. Журналістика як Всесвіт: Вибрані медіадослідження. Харків, 2008. 512 с.	<i>Завдання №4-5. З'ясування основних методів дослідження в журналістичкоз навстві..</i> <i>Письмова робота : «Характеристика методів дослідження, використаних у своїй роботі»</i> <i>(22 год.)</i>	4 тижні
11-12 тижні	Тема 5. Проблема і проблемна ситуація, гіпотеза і концепція 1. Наукова проблема, теза, гіпотеза. 2. Концепція дослідження.	Лекція (2 год) / Практичне заняття (2 год.)	1. Кость С. Ми приречені пам'ятати / Голодомор 1932–1933 років в Україні: навч. посібн.: за ред. С. Костя. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2012. С. 5–8. 2. Кость С. Концептуальні засади воєнного дискурсу / Журналістика і війна: навч. посіб. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2018. С. 277–288. 3. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень. Київ: Кондор. 2003. 220 с. 4. Рижко В. А. Концепція як форма наукового знання. Київ. 1995. 211 с. 5. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень. Київ: Знання. 2008. 175 с. 6. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності:	<i>Завдання №6. З'ясування концепції дослідження і визначення змісту поняття проблема, проблемна ситуація, гіпотеза.</i> <i>Письмова робота: «З'ясування концепції дослідження» - 3 балів, «</i> <i>(11 год.)</i>	Тижень

			підручник. Київ: Знання. 2008. 310 с.		
13-14 тижні	Тема 6. Із зарубіжного досвіду медіа-досліджень 1. Предмет дослідження. Текст і дискурс. 2. Коротка характеристика методів. 3. Із досвіду польських колег.	Лекція (2год) / Практичне заняття (2 год.)	1. Apanowicz J. Metodologia ogólna. Gdynia, 2002. 2. Dijk Van T. Dyskurs jako struktura i process, przel. G. Grochowski. Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa. 2001. 3. Chandler D. Wprowadzenie do semiotyki, tłum. K. Yallett, Vol., Warszawa 2011, S. 109–154. 4. Goban-Klas T. Mediologia. Nowa królowa wiedzy? Kwartalnik Nauk o Mediach, http://knm.uksw.edu.pl/mediologia-nowa-krolova-wiedzy 5. Grobler A., Metodologia nauk, Auerus / Znak, Krakow. 2006. 6. Krajewski M. O metodologii nauk i zasadach pisarstwa naukowego: Uwagi podstawowe. 2010. 7. Lisowska-Magdziarz M. Analiza zawartości mediów. Przewodnik dla studentów; wersja 1.1. Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Kraków. 2004. 8. Mayring P., Qualitative content analysis: theoretical foundation, basic procedures and software solution, Psychopen, Klagenfurt. 2014. 9. Metody badań medioznawczych i ich zastosowanie : Praca zbiorowa nad redakcją Agnieszki Szymańskiej, Małgorzaty Lisowskiej-Magdziarz i Agnieszki Hess. – Kraków, 2018. 385 p. 10. Sinda P. Metody badań on-line, P.Sinda (red.), WN Ratedra, Gdańsk. 2017.	<i>Завдання №7. Зарубіжні джерела про майбутнє журналістики як соціального інституту (11 год.)</i> <i>Письмова робота: «Майбутнє журналістики як соціального інституту»</i>	Тижень
15-16 тижні	Тема 7. Проблема істини в	Лекція (2год) / Практи	1. Гадамер Г. Г. Що є істина? // Возняк Тарас. Тексти та переклади. Харків, 1998. 368 с.	<i>Завдання №8. Есе: «Журналістика і творчість»</i>	Тижень

	журналістикознавстві 1. Що є істина? 2. Пізнання як процес: засади і критерії. Типові хиби	чне заняття 2 год.)	2. Доманська Е. Історія та сучасна гуманітаристика: дослідження з теорії знання про минуле. Київ: Ніка-Центр, 2012. 203 с. 3. Cichosz W. Metodologia. Elementarz studenta. Gdansk, 2000. С. 56-73.	<i>(11 год.)</i>	
--	---	------------------------	---	------------------	--